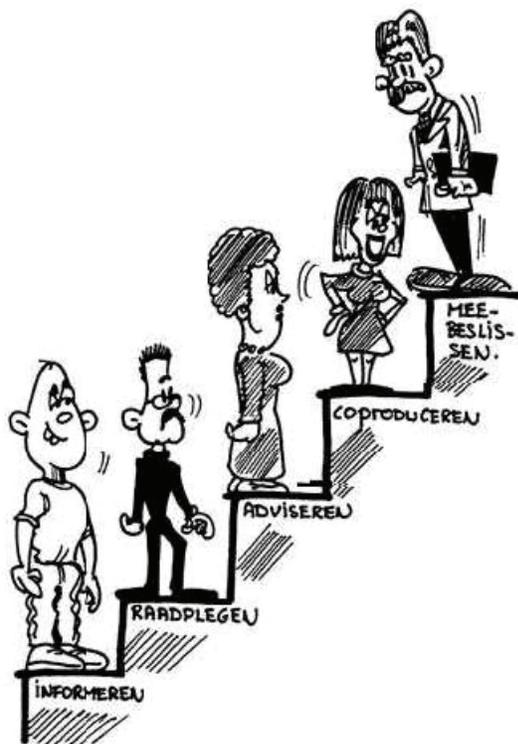

Gemeente Brummen

Samen beter

Kadernotitie om burgerparticipatie op gestructureerde wijze verder vorm te geven in de gemeente Brummen

Samen Beter: Kadernotitie burgerparticipatie

Brummen, 11 januari 2010

Kenmerk : INT10.0008/GvD

Vastgesteld : bij raadsbesluit RB10.0005 van 18 februari 2010

Inhoudsopgave

Hoofdstuk 0	Inleiding en leeswijzer
Hoofdstuk 1	Burgerparticipatie: niets nieuws onder de zon? <ul style="list-style-type: none">1.1 Even terug in de tijd1.2 Waarom toch burgerparticipatie1.3 Visie en definitie van burgerparticipatie1.4 Van burgerschap naar 'burgerparticipatie'1.5 Communicatie: treden participatieladder1.6 Overzicht per participatieniveau1.7 Wettelijke inspraak en burgerinitiatief1.8 Rolverdeling tussen raad en college1.9 Welk type beleid of projecten meest geschikt?
Hoofdstuk 2	Burgerparticipatie: algemene werkwijze en houding
Hoofdstuk 3	Burgerparticipatie bij projecten <ul style="list-style-type: none">3.1 Projectmatig werken, vijf fasen en de projectkaart
Hoofdstuk 4	Burgerparticipatie als vorm voor dorpsgericht werken
Hoofdstuk 5	Implementatie van burgerparticipatie <ul style="list-style-type: none">5.1 borging in de organisatie5.2 borging buiten de organisatie5.3 procedurele verantwoordelijkheden5.4 Verantwoording5.5 Faciliteren van groot belang5.6 Aanspreekpunt(en) gemeente
Hoofdstuk 6	Tenslotte

0. Inleiding en leeswijzer

In het bestuursakkoord 2006-2010 is de ambitie uitgesproken om burgerparticipatie verder vorm te geven. In programma 1 van het bestuursakkoord/programmabegroting is het ontwikkelen van beleid op het gebied van interactieve beleidsvorming een concreet actiepoint. In deze notitie, getiteld 'Samen beter' wordt aan dit actiepoint invulling gegeven.

Startpunt van dit traject is de bestuursexcursie van september 2008 geweest, waarbij de gemeenteraads- en collegeleden onder andere gesprekken hebben gevoerd met een groot aantal willekeurige inwoners en een aantal vertegenwoordigers van wijk- en adviesraden en andere belangenorganisaties. Vervolgens hebben de stellers van deze nota een conceptkadernota opgesteld die in maart van dit jaar is besproken met groepjes ambtelijke beleidsmedewerkers en vertegenwoordigers van organisaties die tijdens de bestuursexcursie door leden van het gemeentebestuur zijn geïnterviewd. Eveneens is er in oktober 2009 nog een sessie geweest over het thema 'burgerparticipatie' met college en ambtelijk managementteam. De conceptkadernota is in december actief gecommuniceerd en op 16 december 2009 heeft een interactieve informatiebijeenkomst plaatsgevonden.

Een andere belangrijke aanleiding voor deze nota over burgerparticipatie is het onderzoek van de rekenkamercommissie naar de doelstellingen uit de nota "Doel, nut en noodzaak van wijk- en dorpsraden". De conclusies die de rekenkamercommissie in dit onderzoek trekt hebben ook betrekking op het speelveld van 'burgerparticipatie', vandaar dat deze waar mogelijk ook in deze notitie zijn verwerkt. Binnenkort volgt er nog een korte separate notitie over dit onderzoek van de rekenkamercommissie. Hierin verduidelijkt het college de rol van de wijk- en dorpsraad en geeft het een aantal praktische uitgangspunten. Hierbij blijft enerzijds plaats voor de diversiteit aan wijkraden en anderzijds biedt het ruimte voor interactieve beleidsvorming met bijvoorbeeld burgerdebatten, werkgroepen en formele adviestrajecten.

Deze notitie is opgebouwd rondom zes hoofdstukken. In het eerste hoofdstuk wordt ingegaan op het fenomeen 'burgerparticipatie'. Het onderwerp wordt enerzijds theoretisch gezien, anderzijds concreet in de Brummense situatie geplaatst. In de hoofdstukken 2, 3 en 4 worden drie 'soorten' participatie belicht. In hoofdstuk 2 gaat het vooral om burgerparticipatie als een algemene werkwijze en houding van de gemeente. Het daaropvolgende hoofdstuk ligt het accent op het gebruik van burgerparticipatie bij specifieke projecten. Hierbij wordt expliciet aansluiting gezocht bij het projectmatig werken dat in 2008 en 2009 in de gemeentelijke organisatie is vormgegeven. In hoofdstuk 4 staat burgerparticipatie als vorm voor dorpsgericht werken centraal. Tot slot gaan we in op de implementatie van burgerparticipatie.

1. Burgerparticipatie: Niets nieuws onder de zon, dat doen we al sinds jaar en dag!

Het onderwerp 'participatie van burgers' staat volop in de schijnwerpers. Participatie bij politiek en bestuur, maar ook participatie bij maatschappelijke activiteiten op het terrein van wonen, welzijn, zorg en onderwijs. Overal in het land worden nieuwe methoden ontwikkeld. Er wordt driftig geëxperimenteerd en geïnnoveerd. Ook in de gemeente Brummen zijn we al jaren bezig met dit onderwerp, lang voordat het een "hot" item werd op de politieke agenda. Samen met burgers, bedrijven en organisaties wordt al langer beleid ontwikkeld of zaken aangepakt. Echter, dit gebeurde tot dusver niet altijd even systematisch en helder naar de burgers en organisaties toe. Voor hen is het niet altijd duidelijk wanneer en hoe ze mee kunnen doen en betrokken worden bij gemeentelijke ontwikkelingen en projecten.

Deze notitie heeft tot doel burgerparticipatie een vastere plek te geven in de werkwijze en cultuur van de gemeente Brummen.

1.1 Even terug in de tijd.

Dorps- en wijkraden en het onderzoek van de rekenkamercommissie

Een van de eerste vormen van georganiseerde burgerparticipatie is het ontstaan van de wijk- en dorpsraden in het begin van de negentiger jaren. In 2003 was er bij de wijk- en dorpsraden behoefte om de samenwerking met de gemeente te evalueren.

Voor de gemeente was dit het moment om een en ander een sterker kader te geven en de aanzet tot de nota "Doel, nut en de noodzaak van wijk- en dorpsraden" was geboren.

Het uitgangspunt van deze nota is en was de vertrouwensband tussen beide partijen te versterken en over en weer verwachtingen uit te spreken.

Met deze nota gaf de gemeente aan de burgers (via de wijk- en dorpsraden) serieus te nemen.

Tegelijkertijd sprak de gemeente de verwachting uit dat door deze manier van burgerparticipatie de betrokkenheid van burgers bij hun leefomgeving verhoogd zou worden.

Een andere verwachting was dat er activiteiten door bewoners ontwikkeld zouden worden en dat er ook bijdragen voor het beleid zou komen.

De rekenkamercommissie heeft onlangs de doelstellingen uit de nota "Doel, nut en de noodzaak van wijk- en dorpsraden" onderzocht in hoeverre deze gehaald worden.

Een belangrijke conclusie van de rekenkamercommissie is dat de ambities van de nota te hoog ingezet zijn. Wel constateert de rekenkamercommissie dat de wijk- en dorpsraden wel degelijk een waardevolle bijdrage hebben geleverd aan de doelstellingen.

Verderop in deze nota gaan we in op de andere aanbevelingen die de rekenkamercommissie doet en welke concrete acties we hierop – in het licht van burgerparticipatie - willen nemen.

Andere vormen van burgerparticipatie (Ligt op groen, Ouderenbeleid, Wmo-raad, Speelvoorzieningen, centrumplannen Eerbeek/Brummen, minimabeleid, dorpsvisies)

Door de gemeenten Brummen zijn al vele initiatieven genomen om burgers te betrekken bij beleid en ontwikkelingen. Van belang is te melden dat vele van deze initiatieven veelal in samenspraak met de wijkraden of adviesorganisaties is gebeurd.

Denk bijvoorbeeld aan de ontwikkeling van het verkeersveiligheidsplan in de jaren negentig, de herinrichting van het Marktplaatsplein eind jaren negentig en de ontwikkeling van de strategische visie Ligt op Groen in 2005-2006. Naast vele inspraakavonden zijn er werkgroepen en beleidsateliers geweest om input van bewoners te krijgen voor beleid.

Het ouderenbeleid dat geldt in de gemeente is – voordat het is vastgesteld door de gemeenteraad – ontwikkeld door de ouderenadviesraad, ondersteund door Stichting Welzijn Brummen. De door deze raad opgestelde notitie is uitgangspunt geweest voor de notitie die uiteindelijk aan de raad is aangeboden en vastgesteld.

De beide centrumplannen van Eerbeek en Brummen zijn volop in beweging waarbij bewoners, ondernemers en organisaties direct worden betrokken voordat er een maar een letter of tekening op papier stond. Voor deze manier van werken is bij bewoners veel belangstelling getuige de druk bezochte bewonersavonden die er tot nu toe zijn geweest.

Op eenzelfde wijze en vanuit eenzelfde gedachte is onder andere de Wmo-raad ontstaan, en niet alleen omdat de wet dit vereist. Het is van belang om te weten hoe de gebruikersgroep, die immers ervaringsdeskundig is, over het te ontwikkelen beleid denkt en welke vraag er bij hen ligt.

Een ander goed voorbeeld van burgerparticipatie is de totstandkoming van de speelvoorzieningen waarbij de gebruikersgroep, ouders en met name jeugd, vroegtijdig betrokken is. Uitgebreid is bij dit project geïnventariseerd waar de behoefte lag bij de doelgroep en is teruggekoppeld naar gemeente en doelgroep. Bij de uiteindelijke besluitvorming is door de gemeenteraad terdege rekening gehouden met de adviezen van onder andere ouders, jeugd en wijkraden. Ook bij de totstandkoming en uitvoering van het Bosplan is tot volle tevredenheid samengewerkt tussen gemeenten en wijkraden/bewoners. Een recent voorbeeld is de totstandkoming van het gemeentelijk minimabeleid, waarbij naast allerlei bijeenkomsten ook een chat van de wethouder met de doelgroep is georganiseerd.

Als laatste voorbeeld is te noemen de totstandkoming van de dorpsvisie Leuvenheim. De dorpsraad Leuvenheim heeft met behulp van eigen inzet en bewoners een dorpsplan voor de komende jaren gemaakt. In juli 2009 is dit dorpsplan symbolisch aan de burgemeester overhandigd. Het dorp gaat het plan vervolgens in samenwerking met de gemeente verder uitwerken.

1.2 Waarom toch een nota burgerparticipatie?

Het lijkt dus goed te gaan met de burgerparticipatie in Brummen. Een conclusie die ook recent is onderschreven door de rekenkamercommissie, in haar wijkradenonderzoek.

Toch zijn er verbeterpunten en die zijn voor een groot deel terug te voeren op de communicatie, zowel aan de kant van de gemeente als aan de kant van wijkraden en bewoners.

Dit bleek ook bij de totstandkoming van deze nota waarbij ook de wijkraden gevraagd zijn wat zij belangrijk vonden. Een sleutel hierbij vormt de communicatie, dit bepaalt grotendeels de acceptatie, beleving, wederzijds vertrouwen, draagvlak en betrokkenheid bij beleid en ontwikkelingen van de gemeente.

We kennen allemaal het voorbeeld van de informatieavond waarbij in een zaal de wethouder en enkele ambtenaren achter een tafel zitten en een paar mensen in de zaal constant op steeds luide-re toon het woord hebben. Inmiddels hebben we dit bij een groot aantal interactieve projecten achter ons gelaten en zoeken we actief andere methoden om met burgers in contact te komen. Uit de verschillende voorbeelden die we hebben genoemd gaat dit contact op een goede manier.

Na de jarenlange ervaring met burgerparticipatie is het zowel voor de medewerkers van de gemeente en voor de burgers een goed moment om in deze nota vast te leggen wanneer we burgerparticipatie inzetten, wat we hiermee willen bereiken en hoe we dat gaan doen. Tegelijkertijd willen we recht doen aan de conclusies en aanbevelingen van de rekenkamercommissie (voor het volledige rapport zie www.brummen.nl)

1.3 Visie en definitie van burgerparticipatie

Het begrip burgerparticipatie is een breed begrip en zal bij een ieder verschillende beelden oproepen. Een eenduidige visie en definitie als vertrekpunt is dan wel op zijn plaats.

De gemeente Brummen hanteert de volgende visie op het inzetten van burgerparticipatie:

De gemeente zet burgerparticipatie in ter bevordering van de kwaliteit van gemeentelijk beleid en het draagvlak daarvoor. Burgerparticipatie kan in alle onderdelen van het beleidsproces worden toegepast, dus bij zowel het ontwikkelen van beleid en projecten, als bij de uitvoering ervan. Maar ook in het realiseren van een continue open gesprek met inwoners in onze gemeente. De afweging over de inzet van het instrument moet structureel gebeuren en daarbij is het kunnen voldoen aan de randvoorwaarden van groot belang. De gemeente zet het instrument in op een planmatige, gecoördineerde en op maat gesneden wijze. Het gemeentebestuur maakt (financiële en/of personele) middelen vrij voor de planvorming, coördinatie en/of uitvoering van het instrument.

Als definitie hanteren we de volgende formulering:

“Burgerparticipatie is het proces waarbij gemeente, instanties, betrokken burgers en eventueel externe deskundigen via een open houding naar elkaar en via een vooraf besproken aanpak sa-

men vorm en inhoud geven aan (delen van) plannen of beleid. Het proces is gericht op het benutten van elkaars deskundigheid en het verhogen van draagvlak voor te nemen beslissingen.”

Het is wel goed ons te beseffen dat burgerparticipatie geen doel op zich is. Uiteindelijk bepalen burgers zelf of ze wel of niet meedoen en/of zich betrokken voelen. Het is wel de kunst om als gemeente de burgers te stimuleren of zelfs uit te dagen om mee te doen en hun stem te laten horen. Maar nog beter is het als burgers zelf initiatieven nemen (actief burgerschap) waar de gemeente eventueel slechts een faciliterende rol heeft.

Burgerparticipatie kan belangrijk zijn indien de kwaliteit van beleid verbetert door gebruik te maken van de ervaringsdeskundigheid van betrokkenen uit de samenleving. Ook kan burgerparticipatie het draagvlak vergroten voor een plan of beslissing. Het maakt ook de burger tot bondgenoot: men krijgt een kijkje in de keuken van het politieke besluitvormingsproces. Daarmee ontstaat meer begrip voor het handelen van de gemeente. Ook draagt het bij tot het verbeteren van het imago van de gemeente (een bestuur dat midden in de samenleving staat en een betrouwbare partner is). Ook bij dit proces speelt communicatie een sleutelrol.

Voor de burgers zelf zal burgerparticipatie kunnen leiden tot een verhoging van de kwaliteit van hun directe leefomgeving en het gevoel dat ze daar wel degelijk invloed op hebben. Dit proces van burgerparticipatie verhoogt ook het verantwoordelijkheidsgevoel bij burgers en vermindert het 'consumentgedrag' waarbij alle problemen bij de gemeente over de denkbeeldige heg worden gegooid.

1.4 Van burgerschap naar 'burgerparticipatie'

Veel mensen geven aan dat ze het belangrijk vinden om betrokken te zijn bij het gemeentelijk beleid. Vaak wordt de suggestie gewekt dat (lokale) overheden hier niet om zitten te springen. Echter, het tegendeel is waar: burgerparticipatie en actief burgerschap leeft. Dit varieert van betrokkenheid van burgers bij maatschappelijke activiteiten tot pogingen van overheden om burgers rechtstreeks te betrekken in de beleidsvorming. Denk aan adviesraden, wijk- en dorpsraden, voorlichtingsbijeenkomsten, schriftelijke en/of mondelinge burgerraadpleging, het burgerinitiatief of werk- of klankbordgroepen.

Gemeenten in Nederland laten zich in toenemende mate inspireren door wat de burger vindt. De nieuwe rol van de overheid krijgt vorm doordat het beleid en/of de plannen niet meer tot stand komen in de beslotenheid van het gemeentehuis. De burger zal zich in de komende jaren ontwikkelen als adviseur en co-producent van beleid en vormgever van woon- en leefomgeving: een herverdeling van vaststaande rollen. De creativiteit van de samenleving als geheel én die van individuen gaat er voor zorgen dat beleid vanaf het prilste begin van een draagvlak voorzien wordt: co-producenten maken immers geen ruzie, maar zoeken samen naar de beste oplossing. Deze ontwikkeling past hiermee in de maatschappelijke trend die zich voordoet van 'verzorgingsstaat' naar 'civil society'.

Een voorbeeld om te illustreren hoe het burgerschap overgaat in actief burgerschap. De Wmo doet de behoefte aan systematische communicatie met burgers groeien. De vraag is niet meer of de burger gaat participeren, maar hoe de burger gaat participeren. De burger en de gemeente moeten van de Wmo met elkaar communiceren, onder andere over het aanbod van welzijnsvoorzieningen. Ook voor de gemeente Brummen is bovenstaande constatering van toepassing en is de vraagstelling actueel.

Een ander voorbeeld doet zich in de dorpen en kernen voor waar bewoners van oudsher al actief zijn en hun eigen zaken regelen. En niet alleen in relatie tot het nuttige werk dat wijk- en dorpsraden de afgelopen vijftien jaar hebben verricht. Burgers richten zich sneller zelf direct tot de overheid. Ze willen niet meer afwachten wat er om hen heen gaat gebeuren, maar zelf betrokken worden en invloed uitoefenen. Vaak ook is de behoefte zichtbaar om zelf verantwoordelijkheid te willen dragen, en van daaruit betrokken te worden bij de ontwikkelingen in de leefomgeving. Hét antwoord daarop is participatie en actief burgerschap, een duidelijke keus van de gemeente om samen met die burger naar de toekomst te kijken.

Een voortdurende uitdaging bij burgerparticipatietrajecten is het zoeken naar de wijze waarop de doelgroep optimaal bereikt en betrokken kan worden.

1.5 Communicatie verloopt langs de treden van de participatieladder

Om de communicatie te verbeteren is het van belang om de verschillende niveaus waarbinnen burgerparticipatie plaats vindt te onderscheiden. De niveaus kunnen gerangschikt worden via de mate van invloed, ook wel de participatieladder genoemd:

1. Informeren

Politiek en bestuur bepalen zelf in hoge mate de agenda voor besluitvorming en houden de betrokkenen hiervan op de hoogte. Zij maken geen gebruik van de mogelijkheid om betrokkenen daadwerkelijk input te laten leveren bij de beleidsontwikkeling. *Voorbeeld: Informatieavond over bouwplannen van de gemeente.*

2. Luisteren (raadplegen)

Onder luisteren verstaan we alle communicatie die op initiatief van burgers plaatsvindt. Hier is de gemeente ontvanger. *Voorbeelden hiervan zijn brieven, e-mails, de vragen tijdens en na een informatieavond, maar ook klachten.*

3. Adviseren

Politiek en bestuur stellen in beginsel de agenda samen, maar geven betrokkenen gelegenheid om problemen aan te dragen en oplossingen te formuleren. Deze ideeën spelen een volwaardige rol in de ontwikkeling van het beleid. De politiek probeert zich zoveel mogelijk te verbinden aan de resultaten, maar kan bij de uiteindelijke besluitvorming hiervan (beargumenteerd) afwijken. *Voorbeeld: Discussieavond over een opgesteld plan voor de herinrichting van een straat of een klankbordgroep over toekomstvisie van een dorp.*

4. Samenwerken (coproduceren)

Bij deze vorm werken politiek en bestuur samen met de betrokkenen aan de ontwikkeling van het beleid of een oplossing. Het initiatief kan bij samenwerken zowel bij het bestuur als bij betrokkenen liggen. De politiek probeert zich zo veel mogelijk te verbinden aan de resultaten, maar kan bij de uiteindelijke besluitvorming hiervan (beargumenteerd) afwijken. *Voorbeeld: Een werkgroep met mensen vanuit de gemeente en mensen vanuit de buurt maakt samen een plan voor een nieuwe speeltuin.*

5. Overdragen (meebeslissen)

Politiek en bestuur laten de ontwikkeling van en de besluitvorming/uitvoering over het beleid over aan betrokkenen. De gemeente is opdrachtgever, stelt inhoudelijke en financiële kaders en zal de betrokkenen facilitair ondersteunen. Als het plan/de oplossing voldoet aan de randvoorwaarden, zoals die van te voren zijn gesteld, zal de gemeente het plan/de oplossing bekrachtigen.

In onderstaande participatieladder zijn bij de verschillende vormen van participatie instrumenten aangegeven die kunnen worden ingezet.

1.6 Overzicht per participatieniveau

De verschillende participatieniveaus zijn in het onderstaande schema verder uitgewerkt ten aanzien van onder andere doel en beleidsfase waarin de participatie kan worden ingezet.

Participatieniveau	Kenmerken	Doel	Voorbeeld	Interactie	Beleidsfase	Terugkoppeling
Informereren	Concrete besluiten centraal, geen inbreng van belanghebbenden	Informereren van belanghebbenden	Informatieavond maatschappelijke opvang	Geen, in principe éénrichtingsverkeer	Na besluitvorming	Nee
Luisteren	Concrete voorname central, beperkte inbreng belanghebbenden.	Toetsing aan kennis en oordeel belanghebbenden.	Hoorzitting voor Bestemmingsplan Enquête	Beperkt, Ingekaderd in concrete vraag.	Voor definitieve besluitvorming.	Ja, achteraf motiveren inbreng.
Adviseren	Globale voorname central, eigen inbreng belanghebbenden.	Inbreng belanghebbenden betrekken bij besluitvorming.	Nieuw bestemmingsplan	Hoog	Tussen ambtelijke voorbereiding en bestuurlijke meningsvorming.	Ja, zoveel mogelijk direct.
Samenwerken	Gezamenlijke ontwikkeling central, evenredige inbreng alle partijen.	Gezamenlijk tot een oplossing komen met optimaal draagvlak.	Wijkveiligheidsplannen Optleuraacties	Zeer hoog	Van ideevorming tot en met besluit en/of uitvoering.	Ja, ter plekke en later.
Overdragen	Participanten ontwikkelen zelf binnen gestelde kaders. Besluit wordt overgenomen door college/raad.	Maximale bundeling van kennis en middelen.	inrichten speeltuin	Zeer hoog	Vanaf probleemformulering tot en met besluit.	Door burgers zelf.

Bron participatieladder: www.participatiewijzer.nl

Bij elk participatieniveau kunnen verschillende werkwijzen en/of instrumenten ingezet worden. De participatievormen 'Informereren' en 'luisteren' zijn overigens de niet-interactieve vormen in deze ladder. De overige drie zijn de interactieve vormen. In bovenstaand overzicht zijn per participatievorm enkele middelen als voorbeeld genoemd. De in te zetten middelen voor burgerparticipatie zijn immers talrijk. Ook zijn de grenzen binnen welke participatievorm het instrument valt niet even strikt als hierboven vermeld. Zo kan een klankbordgroep niet alleen onder samenwerken vallen, maar ook onder luisteren of samenwerken. Het blijft dus in alle gevallen maatwerk.

Instrument	Participatievorm				
	Informereren	Luisteren	Adviseren	Samenwerken	Overdragen
	huis-aan-huisblad	Burgerpanel	Spreekuur (individueel)	Ontwerpatelier	Ontwerpatelier
	Informatietentoonstelling	Rondetafelgesprekken	Enquête	Werkgroep	Wijkbudget
	Inloopbijeenkomst	Expertgroep	Inloop- of inspraakavond	Steunen buurtinitiatief	Prijsvraag
	Informatieavond	Adviesorgaan	Klankbordgroep	Sponsorprojecten	Referendum
	Werkbezoek, Excursie	Hoorzitting	(Digitaal)debat	Buurtconvenant	Burgerjury
	Campagne	Bijwonen vergadering wijkraad	Burgerpanel, burgerdebat		Modelkeuzes
			Overleg wijkraad of dorpsvereniging		

Bron participatieladder: www.participatiewijzer.nl

Door de participatieladder consequent toe te passen in combinatie met de checklist burgerparticipatie (zie bijlage) ontstaat er vanzelf een structuur waarbinnen de burgerparticipatie vorm krijgt. De checklist burgerparticipatie is een hulpmiddel om te bepalen of en op welke manier je burgerparticipatie gaat toepassen. Het is duidelijk dat niet op elk terrein burgerparticipatie toegepast kan en moet worden.

De checklist is op de volgende pagina weergegeven.

Als de checklist ingevuld is en de antwoorden overwegend met ja zijn ingevuld dan geeft dit aan dat burgerparticipatie wenselijk is. Indien de balans ja en nee ongeveer gelijk is verdient het aanbeveling de antwoorden met nee goed te analyseren en bij twijfel het gebruik van 'burgerparticipatie' serieus te (her)overwegen. Burgerparticipatie is immers geen doel op zich!

1.7 Wettelijke inspraak en burgerinitiatief

Voor alle formele stappen bij de voorbereiding van plannen en besluiten gelden openbare voorbereidingsprocedures, bezwaarprocedures op grond van de Algemene wet bestuursrecht en indien van toepassing (verklaard) de gemeentelijke inspraakverordening. Deze blijven uiteraard gelden ongeacht de vorm van burgerparticipatie die wordt gehanteerd. Burgerparticipatie kan dus nooit in de plaats van de formele inspraak komen.

Een vorm van 'burgerparticipatie' die door de gemeenteraad is geregeld is het burgerinitiatief. Dit instrument biedt inwoners de gelegenheid een onderwerp op de agenda van een raadsvergadering te krijgen.

1.8 Rolverdeling tussen raad en college

Ook op het gebied van burgerparticipatie moet er een heldere taakverdeling zijn tussen raad en college. In dit verband kan worden aangesloten bij de taakverdeling zoals deze is vastgesteld bij de invoering van het dualisme. Daarbij heeft de raad een kaderstellende en controlerende taak en het college draagt zorg voor de beleidsvoorbereiding en de uitvoering.

Checklist met de aandachtspunten			
Geschiktheid van het onderwerp		JA	NEE
1.	Heeft het onderwerp voldoende maatschappelijke/politieke relevantie?		
2	Leeft het onderwerp bij de bevolking, is er al over gesproken of geschreven (b.v. in de krant)?		
2.	Is het onderwerp of knelpunt voor burgers te overzien en zijn er oplossingsrichtingen te bedenken die draagvlak kunnen hebben?		
3.	Leent het onderwerp zich voor interactie tussen burgers en bestuur zodat de afstand tussen bestuur en burgers verkleind wordt?		
4.	Is er kans op een beter product indien gekozen wordt tot burgerparticipatie en een sterker imago van de gemeente?		
Reikwijdte			
1.	Is het duidelijk welke burgers (organisaties) betrokken dan wel getroffen worden door het onderwerp?		
2	Is er sprake van een duidelijk aan te wijzen doelgroep?		
3.	Dient er (wettelijk) rekening gehouden te worden met bezwaarprocedures dan wel klachten of claims?		

Gedrag			
1.	Is het gemeentebestuur bereid burgers en organisaties als gelijkwaardige partijen te benaderen?		
2.	Is het gemeentebestuur bereid de uitkomsten en wensen van de burgers en eventuele externe partijen voldoende serieus te nemen en te accepteren?		
3.	Is het gemeentebestuur bereid openheid van documenten en informatie te geven aan burgers en externe partijen in alle fasen van het proces?		
Randvoorwaarden			
1.	Is het realistisch een interactief proces te starten, gezien eventuele tijdsdruk?		
2.	Is er voldoende capaciteit en middelen beschikbaar?		
3.	Is er zicht op een realistisch beeld van de verwachtingen (management der verwachtingen) zowel bij de bestuurders als de burgers?		
4.	Zijn er concrete stappen te zetten op korte termijn?		

1.9 Welk type beleid of projecten meest geschikt?

Voor welke type beleid op projecten is een werkwijze van burgerparticipatie het meest geschikt? Voor burgers en voor organisaties is deze vraag van wezenlijk belang. Ook zij begrijpen dat de burger niet overal over gaat. En de burger zit er niet op te wachten om bij elk beleidstraject mee te praten. Daarvoor hebben ze ook volksvertegenwoordigers gekozen en zijn er bestuurders benoemd.

Toch zijn er beleidsterreinen en projecten waar de burger graag over mee wil praten en invloed wil hebben. In algemeenheid kan gezegd worden dat burgers vooral willen meepraten over al die zaken die hun directe leefomgeving betreft. Denk hierbij bijvoorbeeld aan drastische ontwikkelingen op het gebied van het openbaar groen. Ook wanneer er in de directe omgeving gebouwd gaat worden zijn omwonenden terecht belangstellend en willen graag weten of ze nog invloed kunnen hebben op bijvoorbeeld de bouwhoogte van groot pand. Het hangt ook af wie de direct belanghebbenden zijn. Het is een verschil of de buurman een schuurtje bijbouwt of dat de gemeente plannen heeft om het dorpscentrum flink te verbouwen.

De meest wezenlijke vraag die gesteld moet worden of burgerparticipatie toegepast kan worden is: Is er nog ruimte om het beleid in te vullen en zijn er nog opties waartussen gekozen kan worden? Als beleid voortvloeit uit (hogere) wet- en regelgeving, we spreken dan vaak van medebewind, is er vaak geen speelruimte meer. Het beleid staat dan meestal al vast, bijvoorbeeld de hoogte van de uitkeringen aan personen in de bijstand. Het kan ook zijn dat beleid voortborduurt op eerder genomen bestuursbesluiten, ook dan is de speelruimte niet groot en is burgerparticipatie moeilijk toepasbaar.

Als de beleidsruimte vooral bij de gemeente ligt en er nog voldoende opties zijn en het raakt burgers direct, dan kan burgerparticipatie een goede mogelijkheid zijn. Hierbij moet vooral gedacht worden aan:

1a: **Inrichting openbare ruimte, stedenbouw, verkeer, natuur en planologie** zijn hele geschikte onderwerpen. Het gaat hierbij vaak om concrete plannen die directe gevolgen hebben voor de mensen. De leefbaarheid gaat met sprongen omhoog of achteruit. Voorbeelden: inrichting straat, bouwplannen, bijvoorbeeld de centrumplannen Eerbeek/Brummen, uitbreidingsplannen zoals Elzenbos en Lombok.

1b: **Sociale projecten** zijn vaak wat moeilijker via burgerparticipatie te bereiken. Als deze gekoppeld zijn aan een fysieke uiting, bijvoorbeeld een speelplek voor kinderen in de buurt, dan leent zich dit uitstekend voor burgerparticipatie. Het is immers een concreet project voor een goed doel. Tenminste als de speelplek niet pal voor het eigen huis wordt gemaakt want dan treedt het NIMBY-effect op (Not In My Backyard), niet in mijn achtertuin maar ook zeker niet in de voortuin. Veel sociale thema's uit het sociale domein (bijvoorbeeld WMO, armoedebeleid, welzijnswerk) verlopen via al dan niet formele adviesraden of belangenorganisaties. Het is voor groepen burgers moeilijker te participeren in projecten indien er niet direct een concreet resultaat te zien is.

1c: Wat zich ook goed leent voor burgerparticipatie zijn **visiedocumenten** (denk bijvoorbeeld aan de visie "Ligt op groen") of toekomstscenario's. Ook al zijn dit vaak abstracte documenten, het blijkt dat burgers belangstelling hebben voor datgene wat er op de langere termijn afspeelt in de eigen gemeente. Het biedt hen min of meer houvast voor de toekomst of juist redenen om de toekomst elders op te bouwen of binnen de gemeente naar een andere buurt of wijk te verhuizen.

Deze overwegingen spelen een belangrijke leidraad bij het toepassen van burgerparticipatie in concrete situaties. Het is niet mogelijk om per onderwerp vooraf vast te leggen of en zo ja welke vorm van participatie ingezet moet gaan worden. Winst van deze kadernotitie en bijhorende actiepunten is dat na invoering de afwegingen bij nieuwe beleidstrajecten en projecten zichtbaar worden gemaakt en gecommuniceerd.

2. Burgerparticipatie als een algemene werkwijze en houding

In de volgende twee hoofdstukken gaan we dieper in op specifieke en voor velen herkenbare vormen van burgerparticipatie. Namelijk op het niveau van een concreet plan of project (hoofdstuk 3) en het buurt- of dorpsgericht werken (hoofdstuk 4). Maar bovenal moet burgerparticipatie gezien worden als een werkhouding. Het gaat om het simpele feit dat je burgers serieus neemt en bereid bent te luisteren, niet meer en niet minder. Dit vraagt van bestuurders en medewerkers om een open houding. Een houding waarbij openheid, gelijkheid en een gezamenlijk probleem oplossen centraal staan. Burgerparticipatie stimuleert daarmee de houding bij bestuurders en ambtenaren om met de blik van binnen naar buiten te “denken”. Deze algemene werkwijze en houding staat in dit hoofdstuk centraal.

Burgerparticipatie is daarmee een proces dat een gedegen voorbereiding, organisatie en helder procesmanagement vraagt. Want wie is nu precies *de betrokken burger*? En wat wordt precies verstaan onder *een open houding* naar elkaar? Kunnen we altijd wel open naar elkaar zijn. Een onderling goede communicatie is daarbij essentieel. En wat te zeggen over *inhoud geven aan plannen of beleid*?

Kortom, burgerparticipatie trajecten kunnen leiden tot andere werkwijzen binnen onze organisatie. Een werkwijze die overigens aansluit bij ingezette ontwikkelingen zoals het projectmatig werken, klantvriendelijk corresponderen, helder adviseren en het verder verbeteren van de (ook digitale) dienstverlening. De rekenkamercommissie geeft in haar ‘wijkradenrapport’ als aanbeveling nadrukkelijk aan om te investeren in kennis en kunde en het verbeteren van het proces van advisering en het verbeteren van de communicatie.

De uitgangspunten die we onderschrijven bij deze werkwijze zijn:

- burgerparticipatie is een bewuste keus van de hele organisatie
- centraal staat de keus voor kwaliteit van en draagvlak voor beleid
- bestuur en management dragen dit uit
- menskracht en middelen zijn beschikbaar (burgerparticipatie hoeft niet per definitie extra's te kosten)
- de organisatie (lees: alle medewerkers) beweegt mee
- burgers/organisaties krijgen tijd en ruimte om te kunnen participeren

De verbeterpunten die verder uitgewerkt zullen worden en die ook recht doen aan de bevindingen van de rekenkamercommissie zijn:

- Het college komt in 2010 met een notitie om de rol van wijkraden te verduidelijken en het herijken van de oorspronkelijke ambities;
- Er wordt aandacht geschonken aan deskundigheidsbevordering, o.a. door de welzijnsorganisatie SWB (blijvend) te vragen dit te ondersteunen; ook het subsidiebudget dat wijk- en adviesraden ontvangen kan door hen mede ingezet worden voor deskundigheidsbevordering;
- Burgers en wijkraden worden intensiever geïnformeerd over bestuurlijke besluitvormingstrajecten en geïnformeerd over de Lange Termijn Agenda;
- Medewerkers van de gemeente krijgen deskundigheidsbevordering met het oog op helder taalgebruik en communicatievaardigheden;
- Verbeteren van de (digitale) dienstverlening.

De genoemde uitgangspunten en verbeterpunten worden grotendeels al gehanteerd en uitgevoerd. College en management dragen zorg voor en continue bewaking van de voortgang op deze aspecten en zijn jaarlijks onderwerp in het burgerjaarverslag.

3. Toepassen burgerparticipatie bij projecten

In de meeste gevallen is er sprake van burgerparticipatie met betrekking tot het ontwikkelen van nieuw beleid of het realiseren van een doel via een project. Het gemeentebestuur heeft haar ambities vastgelegd in onder andere het bestuursakkoord 2006-2010, kadernota en programmabegroting. Hierbij is een ontwikkeling ingezet waarbij de gemeente van een 'beheergemeente' overgaat naar een 'ontwikkelgemeente'. Dit heeft tot gevolg dat een groot aantal ambities – samen met inwoners en andere betrokkenen – in projectvorm worden opgepakt.

Management en gemeentebestuur hebben prioriteiten gesteld in de projecten die zijn opgestart. Zo zijn er tien projecten benoemd die centraal staan in de lopende bestuursperiode. Het gaat hierbij onder andere om het centrumplan Eerbeek, centrumplan Brummen, Integraal huisvestingsplan, nieuwbouw gemeentehuis, woningbouwproject Elzenbos, Woningbouwproject Lombok-Zuid, IJsselsprong en Brummen digitaal. Ook de bouw van een sportzaal en het MFC Brummen zijn als project aangewezen. Deze projecten zijn (vrijwel) afgerond.

Naast deze 'grote' projecten, die door het gemeentebestuur en management nauwlettend worden gevolgd (onder andere via de begin 2009 ingevoerde uniforme werkwijze) zijn er ook diverse andere werkzaamheden en plannen die op een projectmatige wijze aangepakt worden. De totstandkoming van een beleidsnota kan op dezelfde manier aangepakt worden als een project. Immers, bij projecten en beleidsnota's gaat het om "activiteiten" met een duidelijke doelstelling waarbij sprake is van een 'kop en staart'. Veel grote of kleinere projecten raken direct de leefwereld van onze inwoners. Vandaar dat de inbreng van 'deze buitenwereld' in een project van groot belang kan zijn. Bij aanvang van een project moet er inzicht zijn in de personen, organisaties en partijen die betrokken zijn bij het onderwerp en moet worden vastgesteld op welke wijze zij betrokken worden bij het project. Gebruik van de participatieladder ligt hierbij voor de hand.

3.1 Projectmatig werken: vijf fasen en de projectkaart

Er is gekozen om een uniforme projectaanpak in te voeren voor de hele gemeente en voor alle (grote) projecten. Centraal staat hierbij de 'projectkaart', die onderscheid maakt in vijf projectfasen: definitie, projectontwerp, voorbereiding, realisatie en nazorg/evaluatie. Bij het doorlopen van deze aanpak wordt het betrekken van (burger)participatie integraal meegenomen.

Evenals het projectmatig werken doorloopt elk participatieproces meerdere fasen. Al deze fasen moet men doorlopen om het participatieproces tot een goed einde te brengen. In de voorbereidende fase bepalen we wat de gemeente gaat doen en wordt het traject uitgestippeld. In deze fase wordt getoetst of het project wel of niet geschikt is voor burgerparticipatietraject. Bij de bepaling van de participatievorm moet worden gekeken naar: het onderwerp; de doelen die worden nagestreefd; de fase van het beleidstraject; de wensen van de bestuurder(s); de wensen van de doelgroep(en); de mate van beïnvloedingsruimte; de samenstelling en afbakening van de doelgroep; de keuze van de middelen; tijd, geld, kennis en menskracht. Op basis van bovenstaande aspecten volgt een keuze voor de vorm raadplegen, samenwerken of overdragen. Dit wordt uitgewerkt als onderdeel van het projectplan. De keuze voor de participatievorm wordt altijd voorgelegd aan B&W, zodat zij een go of no-go beslissing kunnen nemen. Voor het toetsen van het project op geschiktheid en de keuze voor een participatievorm is de opgenomen checklist beschikbaar. De uitkomsten hiervan worden verwoord in de communicatieparagraaf van het B&W-advies en in het communicatieplan (onderdeel van het projectplan).

De dan volgende interactieve fase is de fase waar het voor de burger om draait! In deze fase vindt de tweezijdige communicatie plaats. De interactieve fase is ook de fase waarin het eindresultaat vorm en inhoud krijgt. Op basis van de over en weer geuite wensen, ideeën en mogelijkheden wordt het eindresultaat (een plan of beleid) beetje bij beetje ingevuld. De interactieve fase is de fase waarin de kwaliteit van de communicatie van groot belang is. De communicatie moet goed, tijdig, eerlijk, volledig en voldoende zijn. Gebruik hiervoor het communicatieplan en zet de juiste mensen in om in deze fase met de burgers te communiceren.

De uitvoerende fase is de fase die volgt op het burgerparticipatie proces, althans op het meest zichtbare en intensieve gedeelte ervan. Het is de fase waarin het 'papieren' eindresultaat zijn uitvoering krijgt. Dat kan zijn in de vorm van uitvoerende werkzaamheden bij de herinrichting van de openbare ruimte. Het kan ook gaan om de periode na het van kracht worden van het beleid dat via burgerparticipatie tot stand is gekomen. De uitvoerende fase is bij uitstek de gelegenheid om de resultaten van het participatieproces terug te koppelen naar de burgers die aan dat proces hebben deelgenomen. De uitvoerende fase maakt zichtbaar en tastbaar wat er in het interactieve proces is bereikt. Ook in deze fase is goede communicatie dus van essentieel belang.

Tot slot: de evaluatie. Deze is nodig om na afloop van het traject inzicht te krijgen in het resultaat. In hoeverre zijn de doelstellingen gerealiseerd? Met name als er nog weinig ervaring is opgedaan met burgerparticipatie trajecten is een goede evaluatie erg nuttig. Hiervan kan immers een leereffect uitgaan, wat voor toekomstige trajecten van grote waarde is. Ook kan de evaluatie worden gebruikt voor verantwoording in de afdelingsplannen en in het burgerjaarverslag. Er hoeft niet te worden gewacht met evalueren totdat de uitvoerende fase is afgerond (er kan jaren zitten tussen het nemen van besluit en de uitvoering).

4. Burgerparticipatie als vorm voor 'dorpsgericht' werken

Van oudsher zijn de mensen in de dorpen en buurtschappen al veel meer betrokken bij hun leefomgeving dan in de steden. Werk, vrijetijdsbesteding en verenigingsleven waren altijd al meer met elkaar verweven. Activiteiten en knelpunten worden doorgaans zelfstandig opgepakt. Het buitengebied en het leven in de dorpen is de laatste decennia echter sterk veranderd. De bevolking vergrijsst sneller dan in de steden, de voorzieningen lopen terug, winkels verdwijnen, de jeugd trekt naar de steden en agrarische bedrijven verdwijnen omdat het niet langer rendabel is of er geen opvolging is. Deze tendensen zijn voor de plattelandsbewoners, ondanks hun zelfredzaamheid en zelfwerkzaamheid, niet in hun eentje te keren.

De samenwerking en steun van de overheid en organisaties is hard nodig. Er zijn wel degelijk nieuwe uitdagingen voor het platteland waarbij te denken valt aan nieuwe functies op het gebied van natuur en landbouw, zorg en recreatie en voorzieningen op het gebied van cultuur, zorg en welzijn. De sleutel hierbij is samen met de bewoners en ondernemers van het platteland visies en plannen te ontwikkelen om de vitaliteit en aantrekkelijkheid een nieuwe impuls te geven. Een van de werkwijzen hierbij is het maken van een dorpsplan waarin gestructureerd een beeld ontstaat van het hier en nu en een realistische doorkijk naar de toekomst. In de gemeentelijke visie *Ligt op Groen*, vastgesteld in september 2006, zijn enkele wensbeelden beschreven voor de ontwikkeling van de kernen van onze gemeente. De gemeente Brummen wil samen met inwoners, ondernemers en andere belanghebbenden in deze kernen in de komende jaren dorpsvisies ontwikkelen. In het dorp Leuvenheim is inmiddels het eerste dorpsplan gereed gekomen en aangeboden aan de gemeenten. Het dorpsplan is geheel door de bewoners zelf gemaakt en zal de uitvoering in samenwerking met de gemeenten vorm krijgen.

Het gemeentebestuur onderhoudt daarnaast vanuit de verschillende kernen contacten met verschillende organisaties. Belangrijk zijn uiteraard de wijk- en dorpsraden, die voornamelijk de inwoners uit een bepaalde kern of dorp vertegenwoordigen. Maar ook ondernemers, industrie, welzijnswerkers en anderen zijn actief in de kernen en leveren een bijdrage aan de leefbaarheid binnen een kern. Evenals adviesorganen zoals de Wmo-raad, Ouderenadviesraad en Cliëntenraad. Door middel van het ontwikkelen van een platform, een periodiek overleg met alle betrokkenen uit een bepaalde kern, kan een stimulans worden gegeven aan de onderlinge informatie-uitwisseling en afstemming.

Vanuit het Wmo-beleid en het welzijnsbeleid werkt de gemeente al een aantal jaren aan een gebiedsgerichte aanpak. Aandachtveld 1 van de Wmo is het bevorderen van de sociale samenhang in- en leefbaarheid van wijken en buurten. De gemeente vraagt SWB om in overleg te treden met bijvoorbeeld wijkraden, bewoners, scholen en andere organisaties over activiteiten en initiatieven die de leefbaarheid in een buurt bevorderen. Deze gebiedsgerichte aanpak stond ook centraal in de dienstverleningsarrangementen 'sociale buurtverkenner' en 'netwerkteam Eerbeek-Hall' die voortgekomen zijn uit het beleid "Wijs met Groen en Grijs".

5. Implementatie burgerparticipatie

Met het opstellen van deze notitie, met daarbij het formuleren van criteria en randvoorwaarden en het ontwikkelen van een toetsingskader, zijn de eerste stappen gezet in de richting van een structurele en planmatige toepassing van burgerparticipatie in de gemeente Brummen. Vervolgens is het zaak de toepassing van de criteria, randvoorwaarden en het toetsingskader te waarborgen. In dit hoofdstuk wordt aangegeven welke stappen genomen moeten worden.

5.1 Borging in de organisatie

Burgerparticipatie is een groeiproces voor de gemeentelijke organisatie, dat door iedereen gedragen moet worden. Reden ook waarom beleidsmedewerkers en management, maar ook wijkraden en organisaties actief zijn betrokken bij de totstandkoming van deze notitie. Een andere methode om draagvlak te bereiken is het evalueren en leren van de trajecten die er geweest zijn en die nu nog lopen. Denk hierbij onder andere aan de centrumplannen voor Eerbeek en Brummen, dorpsplan Leuvenheim, totstandkoming Wmo-raad, speelplekken, nota jeugdbeleid en diverse uitvoeringsprogramma's Ligt op Groen (waaronder "Schop in de grond"). Uiteindelijk zal het vanzelfsprekend moeten zijn dat men zich ambtelijk en bestuurlijk telkens afvraagt of een project of beleidsplan in aanmerking komt voor een vorm van burgerparticipatie.

In college- en raadsvoorstellen (startnotities, beleidsnotities en projectplannen) moet in de verplichte communicatieparagraaf (ook) beargumenteerd worden waarom er wel of geen burgerparticipatie wordt toegepast. Dit met behulp van en het aangereikte toetsingskader. Deze paragraaf zorgt ervoor dat het college van B&W (en de gemeenteraad) inzicht krijgen in waarom burgerparticipatie wel of niet wordt ingezet, en indien er wel voor gekozen wordt op welke manier dit dan gaat gebeuren.

Een ander instrument is de zgn. planning en control-cyclus (begroting, jaarrapportages, jaarrekening etc.). Afspraken die met burgers of organisaties gemaakt worden moeten duidelijk herkenbaar opgenomen worden in de begrotingscyclus en verantwoord naar zowel de raad als de burgers.

5.2 Borging buiten de organisatie

Uiteraard is het gehele proces van burgerparticipatie erop gericht om de betrokkenheid van burgers te vergroten. Maar ook om ervoor te zorgen dat burgers zelf verantwoordelijkheid voor hun leefomgeving nemen. Dit geldt ook voor de vele organisaties die betrokken en werkzaam zijn in onze samenleving. Gezamenlijk streven we naar betere en gedragen eindproducten die beter aansluiten op de belevingswereld van burgers. Het is daarom belangrijk bij de implementatie van burgerparticipatie diezelfde burger maar ook organisaties te betrekken en te bevragen of we op de goede weg zijn. De eerste stappen hiertoe zijn al genomen. Bij de voorbereiding van deze nota zijn een aantal burgers en vertegenwoordigers van organisaties gevraagd input en reacties te leveren op de conceptnota. Dit leerde ons dat we inderdaad op de goede weg zitten, maar ook hier geldt het principe: "Eerst zien dan geloven". Niks mis mee, in de praktijk zullen we moeten laten zien dat het ons ernst is. De borging buiten de organisatie zal vooral afhangen van de houding en cultuur van de bestuurders en medewerkers die in de dagelijkse praktijk met de burgers in contact komen. Deskundigheidsbevordering en houdingstrainingen kunnen hierbij helpen zodat bestuurders en medewerkers met meer vertrouwen en met meer enthousiasme naar buiten kunnen profileren. Een andere belangrijke stap die gezet gaat worden is het proces om te komen tot een betere werkstructuur met de dorps- en wijkraden. In het rapport van de rekenkamercommissie zijn belangrijke voorzetten gegeven die ook in deze nota verder uitgewerkt zijn.

5.3 Procedurele verantwoordelijkheid

De verantwoordelijkheid voor de juiste toepassing van de criteria en het toetsingskader en voor de procedures en organisatie van participatietrajecten van het gemeentebestuur ligt bij de lijn. Uiteindelijk is het management verantwoordelijk. Dit houdt in dat het management zorgt voor:

- controle op de aanwezigheid en inhoudelijke correctheid van de verplichte paragraaf in collegadviezen (startnotities, beleidsnotities en projectplannen);
- het instellen van een afstemmingsoverleg (werkgroep) die zorg draagt voor de verdere implementatie van burgerparticipatie; in deze werkgroep moeten alle (primaire) afdelingen vertegenwoordigd zijn.
- een inhoudelijk goed verloop van het proces.

5.4 Verantwoording

De afdelingsmanagers leggen ieder jaar via de afdelingsrapportages verantwoording af over lopende en te verwachten trajecten. In de IWP- en functioneringsgesprekken zal burgerparticipatie (indien voor een medewerker van toepassing) een gespreksonderwerp zijn. De bestaande competenties bieden hiervoor naar verwachting voldoende houvast. Het gaat bij de bespreking dan met name om werkwijze en houding van medewerkers.

Daarnaast heeft de burgemeester de wettelijke plicht jaarlijks te rapporteren in het burgerjaarverslag over de kwaliteit van de burgerparticipatie.

5.5 Faciliteren van groot belang

Daadwerkelijk burgerparticipatie goed en succesvol invoeren betekent:

- een groeimodel: ervaringen op doen en experimenten (en daarvan leren)
- faciliteiten bieden zoals het opleiden van medewerkers (en bestuurders)
- eventuele (administratieve) ondersteuning
- daar waar nodig extra capaciteit beschikbaar stellen

Ook moet de werkwijze tijdig geëvalueerd worden. Hier is een taak weggelegd voor het op te zetten coördinatieoverleg/werkgroep burgerparticipatie.

5.6. Aanspreekpunt bij de gemeente: de wijkcontactfunctionaris

In het rapport van de rekenkamercommissie wordt aanbevolen om een gemeentelijk aanspreekpunt te hebben. Voor de wijkraden is er, naast een bestuurlijk aanspreekpunt de wijkwethouder, ook een vaste ambtelijke contactpersoon binnen de gemeentelijke organisatie. Voor een groot aantal specifieke inhoudelijke zaken zijn ook aanspreekpunten (contactambtenaren) binnen de gemeente benoemd. Dit is weergegeven in een overzichtstabel. Deze is onder andere bekend bij de wijk- en dorpsraden.

Toch verdient het aanbeveling om naast de wijkwethouder een ambtelijke aandachtfunctionaris te benoemen die de contacten onderhoudt met in ieder geval de wijkorganisaties. De belangrijkste taak is om naast de wijkwethouder aan te schuiven bij de (belangrijke) vergaderingen van de wijkraden. Het voordeel hiervan is dat de voorbereiding van de agenda (vanuit gemeentelijk perspectief gezien) optimaal plaatsvindt en dat vragen van de wijkraden vooraf in de organisatie uitgezet kunnen worden en tijdens de vergadering behandeld kunnen worden. Dit scheelt tijd en ergernis. Het is hierbij dus niet de bedoeling dat de ambtelijke aandachtfunctionaris, die de benaming 'wijkcontactfunctionaris' krijgt, de vergadering namens de wijkraad voorbereid. Dit is en blijft vanzelfsprekend een taak van de wijkraad zelf.

Dit betekent wel dat de wijkraad vooraf contact opneemt met de wijkcontactfunctionaris en aangeeft welke agendapunten besproken worden. De wijkcontactfunctionaris kan vervolgens inschatten welke informatie nodig is om de vergadering goed voorbereid in te gaan.

Het is wel van belang dat de wijkcontactfunctionaris ondersteund wordt door het management en met enig gezag in de organisatie kan opereren.

Gezien grootte en overzichtelijkheid is het verstandig en praktisch de gemeente Brummen op te splitsen naar drie gebieden, te weten Brummen, Eerbeek en het buitengebied. Hierbij wordt aansluiting gezocht bij de bestuurlijke onderverdeling zoals geldt binnen het college ten aanzien van de wijk- en dorpsraden (burgemeester is algemeen coördinator, de drie wethouders hebben ieder een bepaald gebied onder hun hoede). Als wijkcontactfunctionarissen kunnen drie beleidsmedewerkers benoemd worden van de functionele afdelingen (Ruimte, Samenleving en Beheer). Na verloop van een jaar wordt deze werkwijze geëvalueerd en kunnen aanpassingen dan wel wijzigingen doorgevoerd worden als dit gewenst is.

De wijkcontactfunctionarissen hebben in ieder geval de volgende taken:

- contacten onderhouden met wijkraden/organisaties rondom de belangrijke (jaar)vergaderingen en of grotere thema's, waarnodig aanschuiven bij diverse platforms;
- voorbereiden van de vergaderingen met de wijkraden (o.a. zorgdragen voor informatie);
- afstemmen van participatietrajecten die er binnen een gebied (gelijktijdig) spelen;
- inventariseren van gesignaleerde knelpunten en bespreekbaar maken.
- participeren in een gemeentelijke werkgroep (met het doel het monitoren en borgen burgerparticipatietrajecten).

Samen met de wijkcontactfunctionaris en de wijkwethouder geven projectleiders en opdrachtgevers concreet vorm aan de burgerparticipatie met behulp van de participatieladder en de checklist. Dit kan leiden tot het opzetten van een coördinatieoverleg tussen bewoners en gemeente of een klankbordgroep afhankelijk van de situatie. Het MT kan gebruikt worden om afstemming en coördinatie tussen de deelgebieden maar ook de beleidsterreinen vorm te geven.

5.7. Wat kost burgerparticipatie?

Uitgangspunt is om de borging van burgerparticipatie zoveel mogelijk te realiseren binnen de bestaande budgetten. Denk hierbij aan opleidingsbudgetten voor het personeel of het subsidiebudget aan Stichting Welzijn Brummen voor scholing van vertegenwoordigers van wijk- en dorpsraden. Bij projecten is burgerparticipatie een expliciet onderdeel, waardoor de kosten ook integraal onderdeel uitmaken van het projectplan. Echter het instellen van drie wijkcontactfunctionarissen en een werkgroep die periodiek 'burgerparticipatietrajecten' evalueert, is een nieuw aspect. Dit vraagt een extra investering. Dit uit zich vooral in het beschikbaar stellen van uren (capaciteit).

6. Ten slotte

De gemeente Brummen is een eind op weg waar het gaat om burgerparticipatie, in de praktijk werkt het al. Vele projecten en beleidstrajecten hebben dit bewezen. Met deze nota wordt niet opnieuw het wiel uitgevonden, het is eerder een bevestiging van wat we al weten. Ook in de gesprekken met leden van de wijkraden, ambtenaren en organisaties ter voorbereiding op deze notitie bleek dat we de goede richting op gaan.

Met deze nota maken we wel een statement dat we niet achterover gaan zitten, maar er een tandje bovenop doen.

